

Dokument nr. 15:2.

(1997-98)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar.

Spørsmål nr. 6 - 11.

4. - 20. november 1997.

Innhold

Spørsmål	Side
6. Fra stortingsrepresentant Inge Myrvoll, vedr. Posten Norge BA og behandling i Stortinget, besvart av samferdselsministeren	3
7. Fra stortingsrepresentant Erik Solheim, vedr. rettferdig kaffe, besvart av planleggingsministeren	4
8. Fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen, vedr. vertskapsavtale med Den nordatlantiske sjøpattedyrkommissjonen (NAMMCO), besvart av utenriksministeren	4
9. Fra stortingsrepresentant Hallgeir H. Langeland, vedr. tilbudet til psykiatriske pasientar i kommunar og fylkeskommunar, besvart av helseministeren	5
10. Fra stortingsrepresentant Gunnar Halvorsen, vedr. Hunsfos Fabrikker A/S og NSB Gods BA om transport av flis, besvart av samferdselsministeren	6
11. Fra stortingsrepresentant Øystein Djupedal, vedr. bosted/skatteplikt, besvart av finansministeren	7

Dokument nr. 15:2.

(1997–98)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar.

Spørsmål nr. 6.

Innlevert 4. november 1997 av stortingsrepresentant Inge Myrvoll.

Besvart 10. november 1997 av samferdselsminister Odd Einar Dørum.

Spørsmål:

«Når, og i hvilken form, vil departementet fremme sak om omorganisering av Posten Norge BA for Stortinget?»

Begrunnelse:

Det legges nå opp til store omorganiseringer i Posten Norge BA, både ved at viktige basisaktiviteter skilles ut som egne resultatområder og at terminalstrukturen planlegges omstrukturert. Ved utskillinger i resultatområder vil det bli stilt resultatkrav for hvert enkelt område. Det hevdes dessuten at etter omlegging av terminalstrukturen vil A-post for store deler av landet bli ett døgn forsinket i forhold til nå, og til dels to dager i enkelte områder, særlig når det gjelder lokal A-post i distriktene.

Det har vært et premiss for omorganiseringa at servicenivået ikke skulle bli redusert, og da Postverket ble omdannet til særlovsselskap sa et flertall i samferdselskomiteen:

«Flertallet ser det som svært viktig med en oversiktlig og kontrollerbar organisasjonsstruktur. Det forutsettes at oppsplitting eller utskilling av basistjenester i selskapene og vesentlige støttefunksjoner ikke skal kunne gjennomføres uten en forutgående behandling i Stortinget.»

Med bakgrunn i at denne omorganiseringen ser ut til å føre til et redusert servicenivå, og at basisaktiviteter og vesentlige støttefunksjoner skilles ut, vil

dette utfra Stortingets tidligere forutsetninger måtte behandles i Stortinget før omorganiseringen gjennomføres.

Svar:

Regjeringen har som grunnlag at en ikke vil akseptere en nedgang i postservicen. Så lenge samfunnsplågte servicekrav oppfylles, legger Regjeringen til grunn at Posten må ha stor frihet til å utvikle sin egen organisasjon innenfor rammen av fastsatte vedtekter, til å utvikle sitt tjenestetilbud og til å velge de betjeningsformer som er best egnet i det enkelte tilfelle.

Det er i St.prp. nr. 1 Samferdselsdepartementet (1997-98) gitt en redegjørelse for den nye organisasjons- og styringsmodellen som Postens styre har vedtatt etablert i bedriften fra 1. januar 1998. Styrets vedtak anses ikke å innebære utskilling av basistjenester eller vesentlige støttefunksjoner.

Når det gjelder Postens planer om endringer i sorteringsterminalstrukturen, har jeg bedt om en særskilt redegjørelse fra Posten om konsekvensene for postservicen, herunder mht. framsendingstider og innleveringstidspunkter, ved et redusert antall sorteringsterminaler og en omlegging av sorterings- og transportrutinene. Jeg avventer nå denne redegjørelsen.

Jeg viser forøvrig til det svaret jeg ga på spørsmål fra representanten Astrid Marie Nistad i Stortingets spørretime 5. november d.å.

Spørsmål nr. 7.

Innlevert 7. november 1997 av stortingsrepresentant Erik Solheim.

Besvart 14. november 1997 av planleggingsminister Eldbjørg Løwer.

Spørsmål:

«Stiftelsen Max Havelaar Norge, som ble etablert i juni 1997, gir lisenser for import og salg av såkalt «rettferdig kaffe». Kaffen som blir merket på spesiell måte, er noe dyrere enn ordinær kaffe, men gir da kaffebøndene større inntekter. Flere grossister tilbyr kaffen som en del av sitt sortiment. Vil Regjeringen ta initiativ til at slik rettferdig kaffe blir tilgjengelig i alle statlige og offentlige eide kantiner og serveringssteder?»

Svar:

Jeg viser til spørsmål fra stortingsrepresentant Erik Solheim datert 10. november i år om Regjeringen vil ta initiativ til at denne kaffen skal selges gjennom statlige og offentlig eide kantiner.

Den enkelte statsetat velger selv om den vil bruke Statens kantiner eller om private leverandører av kantinetjenester skal benyttes.

Regjeringen ved Forsvarsdepartementet er eier av Statens kantiner. Styringen av Statens kantiner,

som er organisert som et statsforetak, skjer ved at budsjett tildeles og det overordnede rammeverket for driften fastlegges. Valg av produkter foretas av Statens kantiner. Regjeringen har gjennom det styringssystem som er valgt ingen konkret oppfatning om hvilket kaffemerke som skal selges fra Statens kantiner.

Når det gjelder de private aktører som etter anbudskonkurranser o.l. yter kantinetjenester i offentlig institusjoner, vil det på samme måte som for Statens kantiner, ikke være hensiktsmessig om departementet skal instruere om valg av konkrete produkter. Dette gjelder både overfor den private kantineleverandøren og i forhold til den enkelte statsetat som kjøper kantinetjenester. Slike forhold reguleres gjennom avtaler mellom kjøper og selger.

Tiltaket med «rettferdig kaffe» synes prisverdig med tanke på å gi kaffebøndene en større del av inntektene av kaffesalget. Stiftelsen Max Havelaar Norge bør selv kunne markedsføre sitt produkt overfor Statens kantiner og de andre leverandørene av kantinetjenester til offentlige institusjoner.

Spørsmål nr. 8.

Innlevert 14. november 1997 av stortingsrepresentant Steinar Bastesen

Besvart 21. november 1997 av utenriksminister Knut Vollebæk.

Spørsmål:

«Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO) ble etablert i 1992 med Island, Grønland, Færøyene og Norge som medlemmer, og fra 1993 har kommisjonen hatt sitt sekretariat lokalisert i Tromsø. Ved etableringen av sekretariatet var det en forutsetning fra de andre medlemslandene at sekretariatet skulle få en vertskapsavtale med Norge svarende til den avtalen sekretariatet til International Council for the Exploration of the Sea (ICES) har med Danmark. På tross av gjentatte henvendelser til Utenriksdepartementet er ennå ikke noen vertskapsavtale undertegnet.

Hva vil Utenriksministeren gjøre for å få ferdigstilt en vertskapsavtale med NAMMCO?»

Begrunnelse:

Den første formelle henvendelsen fra styrelederen i NAMMCO til Utenriksdepartementet om forhand-

linger om en vertskapsavtale ble sendt i november 1994, og 15. desember 1995 ble sekretariatet i NAMMCO informert fra departementet over telefon om at det norske forslaget til en vertskapsavtale ville være ferdig i løpet av 2-3 uker. Da intet hadde skjedd til i juli samme år, sendte medlemslandene i NAMMCO et brev til Norge og anmodet om at forhandlingene om en vertskapsavtale ble startet. Senere har embetsmenn i Utenriksdepartementet gjentatte ganger forsikret sekretariatet muntlig om at et avtaleutkast ville bli utarbeidet, men ingen av en rekke skriftlige henvendelser fra NAMMCOs styreledere og fra sekretariatet er besvart skriftlig. Det siste brevet i denne rekken er datert 7. mai i år og er undertegnet av kommisjonærene fra de tre andre medlemslandene. Utenriksdepartementet har hittil ikke besvart brevet.

Jeg minner om at det er en nødvendig og vanlig internasjonal praksis at hovedkvarteret til internasjonale organisasjoner tilstås bestemte privilegier i for-

hold til vertslandet. Norge står i fare for å miste sekretariatet til NAMMCO hvis ikke en vertskapsavtale raskt bringes i havn.

Svar:

Jeg viser til spørsmål nr. 8 fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om inngåelse av en vertslandsavtale mellom Norge og North Atlantic Marine Mammal Commission (NAMMCO). Utenriksdepartementet har tidligere fått henvendelser om dette fra Fiskeridepartementet, som er fagdepartement for NAMMCO, og fra ansatte i NAMMCOs sekretariat i Tromsø.

Det ikke bare opp til Utenriksdepartementet å komme fram til løsninger her, da også andre departementer er berørt. De fleste av de spørsmål som er forbundet med en vertslandsavtale, kan avklares forholdsvis enkelt. Imidlertid er særlig de forhold som går på skatte- og avgiftsfritak for organisasjonens ansatte kompliserte. Disse spørsmålene har Utenriksdepartementet for en tid siden tatt opp med Finansdepartementet, på bakgrunn både av de henvendelser som er kommet om NAMMCO og på grunnlag av andre saker.

Når det gjelder den skatte- og avgiftsmessige stilling for ansatte i NAMMCO, legger Finansdepartementet til grunn at et engangsbeløp som fra norsk side ble gitt til sekretariatets drift i forbindelse med beslutningen om å legge NAMMCOs sekretariat til Tromsø, var ment å skulle utgjøre full kompensasjon for at sekretariatets ansatte ikke ble gitt skatte- og avgiftsfritak. Imidlertid synes NAMMCO å anse at de forutsetninger som ble lagt til grunn fra Finansdepartementets side, ikke holder stikk. Når de spørsmål som har tilknytning til den skatte- og avgiftsmessige behandling av de ansatte i NAMMCOs sekretariat er avklart, ventes de øvrige spørsmål som er forbundet med å inngå en vertslandsavtale å kunne avklares forholdsvis raskt. Disse spørsmålene må drøftes med Justisdepartementet, og går særlig på immunitet for NAMMCO som internasjonal organisasjon og for tjenestehandlinger for organisasjonens ansatte.

Jeg er oppmerksom på det ønsket NAMMCOs medlemsland har, om raskt å få istand en vertslandsavtale med Norge. Jeg for min del er innstilt på å bidra til at det arbeid som allerede er igangsatt, fører fram til en raskest mulig avklaring.

Spørsmål nr. 9.

Innlevert 14. november 1997 av stortingsrepresentant Hallgeir H. Langeland.

Besvart 21. november 1997 av helseminister Dagfinn Høybråten.

Spørsmål:

«Tilbødet til psykiatriske pasienter er ofte dårleg i kommunar og fylkeskommunar, og køane for å få behandling er lange. I Rogaland vil fleirtalet legge ned sengeplassar, sjølv om dette vil gjere tilhøva for dei som treng behandling verre. Kan Statsråden tilrå at dette skjer, og er det i samsvar med lovverket å gjere dette?»

Svar:

Jeg viser til spørsmål nr. 9 til skriftlig besvarelse fra representanten Hallgeir H. Langeland til Sosialministeren i brev av 13. nov. 1997. Spørsmålet ble oversendt Helseministeren for besvarelse.

Departementets vurdering i St. meld. nr. 25 (1996-97) (psykiatrimeldingen) var basert på en rapport utarbeidet av NIS. Konklusjonen i rapporten var bl.a. at det ikke var noen generell mangel på institusjonsplasser i psykisk helsevern. Det er imidlertid fylkesvise variasjoner. Det er behov for en gjennomgang av situasjonen i det enkelte fylke, med mulighet for statlig støtte til omstrukturering og styrking i overensstemmelse med nasjonale målsetninger for organisering av tjenestetilbudene. Det er derfor fore-

slått å opprette et særskilt statlig tilskudd til omstrukturering og utbygging av fylkeskommunale spesialisthelsetjenester. Tilskuddet skal bidra til å utvikle det fylkeskommunale psykiske helsevernet i tråd med overordnede nasjonale målsetninger.

Sosialkomiteen sluttet seg i sin innstilling (Innst. S. nr. 258- 1996-97) til forslaget om et særskilt omstruktureringstilskudd. Dette er fulgt opp i forslaget til statsbudsjett for 1998. Komiteen pekte også på at det inntil videre er helt nødvendig å opprettholde eksisterende institusjonsplasser, og ba departementet om å ta et ansvar for at nedleggelse ikke skjer.

Departementet har ved tildeling av øremerkede midler til fylkeskommunene i 1997 stilt som vilkår for tildeling at det øremerkede tilskuddet nyttes på en måte som for den enkelte fylkeskommune gir en reell aktivitetsøkning i forhold til den aktivitet som allerede drives, jfr. rundskriv I-4-97. For aktive behandlingsplasser (døgn- og dagplasser i psykiatriske sykehus, sykehusavdelinger, distriktpsikiatriske sentre e.l.) forutsatte departementet som hovedregel at midlene skal gi en økning i antall behandlede pasienter.

Disse forutsetninger vil bli videre fulgt opp i forbindelse med fylkeskommunenes rapportering for bruk av de øremerkede tilskuddene for inneværende

år. Forutsetningene vil også bli lagt til grunn for tildeling av midler i 1998.

I forbindelse med tilskuddet til omstrukturering vil jeg be fylkeskommunene om ikke å redusere plassstallet uten at dette inngår i en helhetlig vurdering, eller plan for den enkelte fylkeskommunes samlede psykiske helsevern. En slik helhetlig vurde-

ring vil være nødvendig som underlag for søknader fra fylkeskommunene som er forutsatt lagt til grunn for tildeling av omstrukturingsmidler.

Det foreligger ikke lovhjemmel for at statlige myndigheter kan gripe inn. Statens styringsmidler vil derfor først og fremst være av økonomisk art, jfr. hva som er påpekt over.

Spørsmål nr. 10.

Innlevert 19. november 1997 av stortingsrepresentant Gunnar Halvorsen.

Besvart 26. november 1997 av samferdselsminister Odd Einar Dørum.

Spørsmål:

«Hunfos Fabrikker A/S i Vennesla har gjennom en avtale med NSB Gods BA transportert flis fra sagbruket til Nidarå i Åmli, etter prisforhandlinger kan det nå virke som en bevist satsing på at transporten skal vekk fra jernbanen og over på vei.

Det virker også som NSB legger opp til et lite fleksibel transportopplegg hvor det ikke er plass for transport utenom de store sentra Oslo-Stavanger. Dette vil svekke godstransport opplegget på hele Sørlandet. Sjøl om det her brukt en konkret kunde er saken av prinsipiell betydning.

Er dette en ønsket politikk og vil statsråden hindre en slik utvikling som rammer enkelt bedrifter og Sørlandet som landsdel?»

Svar:

Retningslinjer for jernbanepolitikken er trukket opp i St.meld. nr. 39 (1996-97) Norsk Jernbaneplan 1998-2007 som Stortinget har behandlet i forbindelse med Innst. S nr. 253 (1996-97). Som det fremgår her er målet for NSB BA (NSB Gods) å oppnå lønnsom drift ved bl.a. å øke markedsandelene i de markedssegmenter der jernbanen har sine konkurransefortrinn og der forholdene ligger til rette for økt jernbanetraffikk, samt løpende å tilpasse transporttilbudet til kundenes etterspørsel. Dette er også i tråd med denne regjeringens politikk. Dette innebærer at NSB

Gods er avhengig av å drive sin virksomhet på forretningsmessig grunnlag.

Når det gjelder den konkrete saken som er tatt opp i ditt spørsmål har jeg fått opplyst fra NSB Gods at de har utført flistransporter for Hunfos Fabrikker AS siden 1971. NSB BA ønsker fortsatt å kunne påta seg disse transportene under forutsetning av at de er konkurransedyktige og at transportene er lønnsomme. Lønnsomheten ved dagens driftsopplegg er negativ.

Som et ledd i å bedre lønnsomheten i NSB Gods har NSB BA bl.a. foretatt en omlegging for det totale driftsopplegg, som bl.a. utnytter materiellet mer effektivt. NSB Gods har foreslått en konkret løsning med noe reduserte priser i forhold til opprinnelig tilbud og som baserer seg på en planlagt kostnadsreduksjon i transportopplegget både fra NSBs og Bergene Holmes side. Hunfos Fabrikker vurderer nå dette tilbudet. Jeg finner det for øvrig ikke riktig å blande meg inn i prisforhandlinger mellom NSB BA som er et selvstendig selskap og kundene.

Generelt vil jeg anføre at dersom det er tilfeller hvor NSB BA ikke er i stand til å gi konkurransedyktige tilbud (dette gjelder særlig transport på korte avstander med lave volum), vil jeg vurdere å åpne for at andre som eventuelt er interessert i å drive godstransporten med jernbane uten subsidier, kan få slik tillatelse. I den sammenheng viser jeg til at Bergene Holm har en foreløpig søknad til behandling i departementet vedrørende muligheten for å kunne utføre den aktuelle flistransporten med jernbane.

Spørsmål nr. 11.

Innlevert 20. november 1997 av stortingsrepresentant Øystein Djupedal.

Besvart 26. november 1997 av finansminister Gudmund Restad.

Spørsmål:

«Mener finansministeren at dagens lovverk vedrørende forholdet bosted/skatteplikt er utformet på en tilfredsstillende måte i forhold til nordmenn som oppholder seg en vesentlig del av året i Norge, men skatter til et annet land, og på egenhånd eller via familie gjør bruk av tjenester fra det norske velferds-samfunnet?»

Begrunnelse:

Gjennom flere oppslag i media den senere tiden er det kommet fram at det har oppstått tvil om bosted/skatteplikt for flere nordmenn med meget høye inntekter. Dersom norske borgere av skattemessige hensyn har bostedsadresse utenfor Norge, men samtidig oppholder seg her i landet i lengre tidsrom i løpet av året vil dette kunne bidra til å undergrave den allmenne skattemoral.

Svar:

Etter lovgivningen er det av sentral betydning for skatteplikten om en person anses bosatt i Norge eller ikke.

Utgangspunktet er at alle fysiske personer som er «bosatt i riket» er skattepliktig til Norge for all sin formue alle sine inntekter uansett om de er opptjent i Norge eller i utlandet (globalinntektsprinsippet), jf. skatteloven § 15 første ledd bokstav a. Begrepet «bosatt» er nærmere presisert i skatteloven § 17 annet ledd, første punktum hvor det fremgår at «En person ansees bosatt innen riket når han har hatt opphold her og har til hensikt å bli her ikke bare midlertidig». I praksis suppleres denne bestemmelsen av reglene i skatteloven § 17 annet ledd, annet punktum og tredje ledd om midlertidig inn- og utflytting av riket. Men der flyttingen ikke kan karakteriseres som midlertidig, er det bopelsbegrepet som er avgjørende.

For personer som har vært bosatt tidligere i Norge, evt. med norsk statsborgerskap, blir det først spørsmål om deres utreise og fast opphold i utlandet medfører avbrytelse av sitt forhold til Norge (emigrasjon), og dermed avbrytelse av norsk skatteplikt etter bostad. Dette er en skjønnsmessig vurdering, der momenter vil være boligforhold, ektefelles og barns bosted, lengden av opphold/besøk i Norge etter påstått emigrasjon, økonomiske interesser her og abeidsmessig tilknytning her. Selve statsborgerskapet er av liten betydning i vurderingen. Den bevismessige situasjon kan av og til være vanskelig.

Selv om skatteyteren ikke anses emigrert fra Norge, kan skatteplikten hit bli avskåret på grunn av langvarige, midlertidige opphold i utlandet.

For personer som tidligere må anses klart emigrert fra Norge blir spørsmålet om deres tilknytning til Norge igjen øker i en slik grad av ny norsk bosetelse og skatteplikt er aktuelt. Det sondres mellom to former for innflytting, nemlig fast innflytting og midlertidig opphold her. (Det samme gjelder for personer som ikke tidligere har hatt bostedsmessig tilknytning til Norge.)

Ved fast innflytting (immigrasjon) inntreer norsk bosetelse og skatteplikt fra første dag. Det gjelder da ikke noe vilkår om opphold i minst seks måneder her. Også vurderingen av fast innflytting blir skjønnsmessig, og momentene blir stort sett de samme som ved emigrasjon, men med motsatt fortegn. Inntektenes størrelse må klart være uten betydning. At personer nyter godt av norske velferdsgoder under faktiske opphold her, kan heller ikke få annen rettslig betydning enn den betydning selve oppholdet har.

En utenlandsbosatt som tar midlertidig opphold i Norge, uten at oppholdet anses som immigrering hit, anses å få skattemessig bosted her hvis oppholdet har minst seks måneder varighet. I løpet av 6 månedersperioden må personen da oppholde seg uavbrutt i Norge, bortsett fra evt. ferie og tjenestereise mv i utlandet. Dette kravet til uavbrutt opphold gjelder ikke personer som anses immigrert hit, jf foregående avsnitt.

Det forekommer at en personer som pendler mellom to land, og altså har tilknytning til dem begge, anses bosatt og skattepliktig begge steder (etter dem interne lovgivning i hvert land). I skatteavtalene søkes slike tilfeller av dobbelt bosted løst gjennom nærmere bestemmelser om hvilket av de to landene som skal har forrang til skattelegging. OECD's mønsteravtale inneholder en egen artikkel med kommentarer om løsningen av dobbelt bosted-tilfellene. Norge legger i meget stor grad denne løsningen til grunn i sine skatteavtaler og i sin praktisering av dem. Også disse løsningskriteriene vil langt på vei være skjønnsmessige. Statsborgerskapet har en viss, men begrenset betydning etter skatteavtalene.

Det kunne synes uheldig at skatteplikten til Norge etter bosted avhenger av skjønnsmessige kriterier. Men en må huske på at livssituasjonen til personer som pendler mellom Norge og utlandet kan være svært forskjellig. Skal en ta hensyn til disse variasjonene, må en akseptere skjønn i grensedragningen.

Skjønnnet vil for øvrig som regel bare være problematisk i det midnretall av tilfellene må bedømmes som grensetilfeller. De fleste irdinære tilfeller av dette (som ikke omtales i massemedia), er stort sett enkle å løse for skattemyndighetene.

Regelverket må etter dette i hovedsak anses tilfredstillende på området. Det er skattemyndighete-

nes oppgave å håndheve regelverket og å innhente faktiske opplysninger til bruk ved vurderingen. Dersom disse myndighetene kan påvise svakheter og urettferdige resultater som følge av regelverket, er det naturlig å gjøre Finansdepartementet oppmerksom på forholdet.